

KIRJAILIJANA - LEENA LEHTOLAINEN
50
50 VUOTTA

LEENA LEHTOLAINEN

KISSAJUMALAN KEVÄT

TAMMI

0,5

1x

2

5

LOKUVALLINEN

KUVA

VIDEO

MUOTOKUVA

TILALLIN

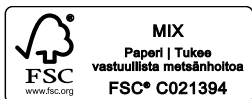

KIRJAILIJANA - LEENA LEHTOLAINEN -
50
- 50 VUOTTA -

LEENA LEHTOLAINEN

KISSAJUMALAN
KEVÄT

TAMMI/HELSINKI

Ensimmäinen painos

© Leena Lehtolainen ja Tammi 2026

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-8182-7

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@tammi.fi

1

– Pidä sitä kiinni, Väinö! Eetu, lyö! Mä haluan kuvaan kunnolla verta!

Oliver zoomasi puhelimen videokuvan Illin kasvoihin, ja Eetu mätkäisi tätä kuten oli pyydetty. Illi yritti turhaan rimpuilla irti isomman kaverin otteesta.

Irre luuli ensin, että kyse oli vitsistä, että videon teko oli sovittu yhdessä. Sitten hän tunnisti luokkalaisensa Illin, jota kuutosten poikakolmikko piteli. Eetu, Väinö ja Oliver olivat mielestään koulun kuninkaita, joita kaikkien tuli totella. Nyt he olivat iskeneet silmänsä Illiin.

– Päästäkää se! Irre tarttui Väinöä olkapäästä. Poika oli häntä parikymmentä senttiä pidempi ja leveä kuin luokan ovi, mutta Irre oli niin kiukuinen, ettei pelännyt. Kolme yhtä vastaan oli raukkamaista.

– Mene hakemaan ope! Irre pyysi ystäväänsä Ritaa, joka oli seurannut häntä tappelijoiden luokse koulunpihan varjoisaan siimekseen.

– Älkää muijat puuttuko tähän! Oliver huusi ja käski Eetua lyömään uudestaan. Irre jatkoi roikkumista Väinön hartiassa niin, että tämän oli pakko höllentää otetta Illistä. Juuri silloin Eetu koetti iskeä Illiä nyrkillä kasvoihin, mutta lyönti osui

ilmaan. Illi oli saanut rimpuiltua irti Väinön käsien pihdeistä. Eetun isku lähti niin voimallisesti, että Väinö putosi polvilleen maahan.

– Juostaan! Irre huusi Illille, ja he läksivät pinkomaan minkä kintuista irtosi. Oliver karjui törkeyksiä heidän peräänsä. Voi kun kello soisi pian ja välitunti loppuisi, Irre toivoi. Omassa luokassa he olisivat turvassa kuutosluokkalaisten raivolta ainakin seuraavan tunnin.

– Mitä sä olet tehnyt niille? Irre kysyi, kun he pääsivät etupihalle kiipeilytelineiden viereen ja olivat kompastua ekaluokkalaisiin, jotka hyppäsivät ruutua.

– En mitään! Ei ne syytä tarvitse, Illi huokaisi ja nojasi kiipeilytelineeseen. Poika oli aina kalpea, silmänaluset mustat niin kuin hän ei nukkuisi tarpeeksi, eikä tainnut nukkuakaan. Illi pelasi tai luki yökaudet, oli Jeppe kertonut Irrelle ja Ritalle. Ei ihme, että poika oli ollut torkahtamaisillaan joillakin tunneilla.

Missä Jeppe oli? Hän oli Illin paras kaveri ja olisi mennyt auttamaan ystäväänsä, jos olisi huomannut tämän olevan pulassa.

– Ootko sä okei? Irre kysyi.

– Olkaan sattuu, kun Väinö retuutti. – Ja nenään, Illi ennätti sanoa ennen kuin Rita ilmestyi heidän luokseen välituntivalvojan kanssa. Irre huokaisi pettymyksestä. Opettaja oli kuutosten luokanvalvoja Merva Kohonen, joka puolusti aina omiaan.

– Tässäkös se tappelupukari on? Ilari, taasko?

Opettaja oli laiha uurteinen nainen, joka Irren mielestä oli ainakin satavuotias, vaikka hän tiesi, ettei sen ikäinen enää voisi olla töissä. Mutta varmaan samanikäinen kuin Irren mummo, joka jäisi ensi vuonna eläkkeelle.

– Ei Illi tapellut, sen kimppuun hyökättiin. Oliver ja...

– Minä kysyin Ilarilta! Merva tiuskaisi, mutta ei ehtinyt sanoa enempää, kun kello soi. Opettaja lähti puolijuoksua ovelle, ja Irre näytti kieltä hänen peräänsä.

– Joo kaikki on taas mun syytä, Illi jupisi, kun he tallustelivat pihan poikki. Irre vahti sivusilmällä kuutosluokkalaisia.

– Jee, enkun tunti! Rita koetti piristää. – Jos meillä on ryhmätyönäytelmän teko, niin kuin ope lupaili, niin ollaanko me kolme ryhmä, ja Jeppe? Meksikon mummo katsoo edelleen sitä meidän joulutervehdysvideota, vaikka ei edes kunnolla ymmärrä englantia. Se haluaisi, että me kuvattaisiin lisää.

– Ookoo, ollaan vain, kuului heidän takaansa. Jeppe pompahti Ritan takana ilmaan ja oli tekevinään korin tytön yli. – Mikä aihe? Avaruus-hirviöt hyökkäävät ja syövät koulun? Maaailman suurin muurahainen murskaa jäähallin? Ei tarvii juuri vuorosanoja, kaikki kiljuvat vain help help help!

Irre nauroi tahtomattaankin. Jeppe oli hölmö, mutta kiva sellainen. Rita kikatti myös, ja Illikin virnisti. Kuutosen poikien aiheuttamat harmit tuntuivat olevan tiessään.

Heidän oma opettajansa Riina oli nuori, ja hänellä oli aina kirjavia vaatteita ja iloisen värisiä, suuria korvakoruja. Englannin tunnin alussa Riina tervehti heitä englanniksi:

– Good afternoon, class.

– Good afternoon, teacher, he vastasivat kuin yhdestä suusta, Jeppe kovaäänisimmin, joku muu vain mutisten. Opettaja ei ehtinyt edes avata suutaan uudestaan, kun Irre oli jo viittaamassa.

– I have a question, hän sanoi, kun opettaja antoi hänelle puheenvuoron. – Can we make the plays today?

Se oli Riina-opettajankin suunnitelma. Hän jakoi luokan neljän oppilaan ryhmiin, ja ne saisivat itse päättää, millaisen näytelmän he tekisivät ja mitä rooleja esittäisivät.

– Näytelmä, pööh, Noel vastusti. – Eikö me voida tehdä video? Se olisi paljon hauskempaa. Noelilla oli luokan hienoin puhelin, ja hän oli koko ajan kuvaamassa skeittitemppuja ja tanssiaskeleita. Mutta Riina-ope oli tiukkana: tässä tehtävässä ei käytettäisi apuvälineitä vaan esiinnyttäisiin liveinä luokan edessä.

Syyslukukauden lopulla he olivat tehneet englannin tunnilla parin minuutin mittaiset

jouluvideot, jotka saattoi lähettää tervehdykseksi vaikkapa isovanhemmille. Opettaja oli määrännyt ryhmät niin, että kaikissa oli tyttöjä ja poikia. Silloin Rita oli ensimmäistä kertaa tutustunut kunnolla Jeppeen ja Illiin. Jeppe oli taitava kuvaaja, ja samaan ryhmään sattunut Irre hyvä keksimään tarinoita. Heidän videostaan oli tullut niin mainio, että Ritasta tuntui kivalta päästä suunnittelemaan näytelmää samojen tyyppien kanssa.

Iisan johtama tyttöporukka olisi halunnut Ritan mukaan, mutta hän valitsi mieluummin Irren, Jepen ja Illin. Tuntui hyvältä, kun häntä pyydettiin kahteen ryhmään, vaikka hän ei yleensä ollut se, joka esitti jänniä ideoita vaan myötäili toisia. Hän oli nuorin viidestä sisaruksesta ja tottunut siihen, että häntä komenneltiin. Salaa hän piti näyttelemisestä aika lailla. Silloin sai kuvitella olevansa joku toinen kuin Rita Annika Kesonen, jolla oli keskiruskea tukka, keskisiniset silmät, keskipitkä vartalo ja pieni rako etuhampaiden välissä. Se oli ainut asia, joka ei ollut hänessä tuiki tavallista.

– Tehdään semmoinen, että viidesluokkalainen saa olla viikon presidenttinä ja määrätä kaikesta, Jeppe ehdotti.

– Ai mitä? Ilmaista karkkia ja uudet iPhonet jokaiselle? Irre vitsaili. – Eikä presidentti edes pääätä mistään yksin, vaan hallitus ja eduskunta.

– Älä ole tylsä! Sä saat esittää pääministeriä, joka on niitä ehdotuksia vastaan, Jeppe irvi takaisin.

– Voisihan siinä olla ihan hyviä juttuja. Pienemmät luokat ja iltapäiväkerhoja kaikenikäisille. Ei pelkkää liikkaa vaan vaikka – no näytelmiä! Rita rohkaistui sanomaan. Iisan ja tyttöjen kanssa hän ei olisi saanut suutaan auki, mutta tässä porukassa oli helppo puhua.

– Kiusaajat ja isäpuolet vankilaan, Illi jupisi.
– Vedetään oikein kunnolla överiksi vain. Mutta Irre on presidentti ja Jeppe se epäilevä pääministeri. Rita on eduskunnan puhemies ja mä olen oikean presidentin neuvonantaja.

Jeppe katsoi Illiä ja naurahti. Irre hymyili, hän alkoi innostua ideasta. Silloin alkoi yleensä tapahtua. Joidenkin luokkalaisten mielestä Irre oli ärsyttävä, kun hän tiesi paljon kaikesta eikä pelännyt sanoa vastaan opettajille. Hän ei koettanut pukeutua trendikkäästi eikä vaivautunut suoristamaan pörröisiä punaisia hiuksiaan tai peitellyt pisamiaan. Hän halusikin olla erilainen kuin muut.

He vetivät pulpettinsa yhteen ja alkoivat suunnitella. Aihe vaati paljon vaikeita, outoja sanoja. *Democracy, parliament, majority*. Mutta jokainen innostui omalla tavallaan, ja päivän viimeinen tunti meni kuin lentäen. Vielä kellon soituakaan he eivät malttaneet lopettaa suunnittelua. Heidän

kotinsa olivat koulusta katsottuna eri suunnilla: Illi asui kauppakeskuksen liepeillä, Jeppe kerrostalossa urheilukentän laidalla, Rita lähiön läpi virtaavan joen varrella ja Irre kaikkein kauimpana vanhassa viisikerroksisessa talossa, joka oli melkein metsikössä. Hän kulki kesällä pyörällä ja talvella bussilla.

He kävelivät ostarille päin ja jäivät seisoskelemaan parkkiksen reunalle. Jeppe ja Irre kinasivat siitä, pitäisikö pääministeri sijaispresidentin päätökset voimassa. Rita tunsu puhelimen värähtävän taskussa. Viesti oli Iisalta.

Kerro Illille että Oliver ja ne on laittaneet tämänpäiväisen videon Tiktokiin. Tosi noloa.

Rita tunsu jäätyvänsä. Kuka Iisan mielestä oli nolo, Oliver ja sen kaverit vai Illi? Ja oliko Ritakin nolo, oliko hän sittenkin valinnut väärän porukan?

2

Rita pani puhelimen takaisin laukkuun. Jeppe puhui edelleen näytelmästä, hän halusi harjoitella sitä kouluajan ulkopuolellakin, vaikka sen tekemiseen oli jo varattu kolme seuraavaa englannin tuntia.

– Jos siitä tulee tosi hyvä, me voidaan vaikka esittää se kevätjuhlassa! hän intoili. Ritan sydän muljahti: hän ei ikimailmassa tahtoisi esiintyä koko koululle, kun oman luokan eteen meneminenkin pelotti. Häntä jännitti kavereiden karaokessakin, jos piti laulaa jokin pätkä yksin.

– Onnistuisikohan se? Irre pohti. – Se ei saa kestää enempää kuin viisi minuuttia, ja meillä on ideoita ainakin varttiin. Hän vilkaisi Illiä kuin saadakseen tukea, mutta hätkähti, kun näki tämän ilmeen.

– Sattuuko sua johonkin? Löikö Eetu oikeasti vai väänsikö Väinö käsiä pahasti?

– Ei... Illi piteli kylkeään. – Tää on muu juttu.

Isäpuoli Eero oli ollut lauantaina pahalla tuulella. Urheiluedonlyönti oli mennyt pieleen, ja hän oli menettänyt paljon rahaa. Illi oli sattunut kävelemään liian läheltä, ja Eero oli tönäissyt hänet päin pöydäntulmaa. Kyljessä oli kämmenenkokoinen mustelma, lihaskipu oli palannut tappelun myötä.

Äiti ei ollut sanonut mitään, pelkäsi että Eero kävisi seuraavaksi hänen kimppuunsa.

– Mitä on tapahtunut? Irre tivasi. Illi ei jaksanut kertoa totuutta.

– Yritin yhtä skeittitemppua ja kompuroin, hän väitti, vaikka ei hänellä ollut edes skeittilautaa. Muut katsoivat häneen oudosti, mutta jopa utelias Irre pysyi vaiti.

– Mennäänkö meille harjoittelemaan? Rita ehdotti. Keväinen päivä oli kolea, tuuli löi puusissa kauppakeskuksen takaa, ja Rita pelkäsi, että Oliver porukoineen löytäisi heidät. – Ei siellä ole kotona kuin korkeintaan äiti, kaikki muut ovat jossain treeneissä. Rosa leipoi eilen hirveästi pullaa, sitä on ihan varmaan jäljellä. Tehdään kaakaota.

– Joo! Illi sanoi heti. Kotiin ei ollut mitään kiirettä. Ruoka oli vasta, kun äiti haki pikkusisarukset töidensä jälkeen päiväkodista. Kaksinolo Eeron kanssa ei innostanut.

– Voin mä tulla vähäksi aikaa. Irre käänsi pyörän eturenkaan toiseen suuntaan, kohti jokea ja Ritan kotitaloa.

– Ei jaksu kävellä, ota mut pakkarille, Jeppe valitti ja koetti hypätä kyytiin. – Missä kaikki skuutit on, kun niitä kaivattaisiin?

– Ne tulee vasta toukokuussa, eikä lapset edes saa ajaa niillä, Rita muistutti.

– Ei me enää olla mitään lapsia! Mä olen jo kaksitoista, melkein teini, Jeppe uhosi ja sai Ritan

nauramaan, vaikka hän ei edes tiennyt, halusiko hän olla teini. Välillä hänestä oli tosi kiva leikkiä Jepen pikkusiskojen kanssa nukeilla. He olivat pikkuserkuksia, Ritan isä oli Jepen äidin serkku, ja siksi perheet olivat paljon tekemisissä.

Jeppe halusi olla reilu kaikille, ja joidenkin tyttöjen mielestä hän oli söpö. Inkiväärinvärinen pystytukka muistutti kellastunutta ruohomätästä, se piti leikata muutaman viikon välein, ettei se kasvanut liian pitkäksi. Siniset silmät katsoivat suoraan siihen, jolle Jeppe puhui, ja kinutessaan Irren pakkarille hän pyöritteli niitä hassusti. Tarvittaessa Jeppe otti pellen roolin, mutta hän ei esittänyt sitä koko ajan.

Irre tyytyi taluttamaan pyöräänsä sen vajaan kilometrin, joka Ritan luokse oli matkaa. Irre ja Jeppe suunnittelivat lisävuorosanoja näytelmään, Rita koetti olla ajattelematta Iisan viestiä. Mitä Illi sanoisi, kun kuulisi, että kiusaaminen oli netissä kaikkien nähtävissä? Rita ei uskaltanut kertoa pojalle. Illin puhelin oli ikivanha ja sammui välillä itsestään, siksi tämä ei mielellään käyttänyt sitä muiden nähden.

Ritan kotona tuoksui mausteilta. Eteisessä oli värikkäitä mattoja ja seinävaatteita. Lapset menivät keittiöön, pian Ritan äiti Marta kurkisti sinne.

– ¡Hola! hän tervehti heitä kuten aina. – Keitänkö kaakaota? Oikeaa meksikolaista eikä suomalaista sokerilientä, hän nauroi. Marta oli

kotoisin Meksikosta. Jopa Illi osasi ulkoa tarinan Ritan vanhempien tapaamisesta. Jouni Kesonen oli armeijan jälkeen lähtenyt puoleksi vuodeksi kiertelemään Yhdysvaltoja ennen kuin hänen oli tarkoitus mennä töihin isänsä perustamaan tilitoimistoon. Matkalla hän oli päähänpistosta mennyt käymään Meksikon puolella ja tavannut uimarannalla ihanan tytön. He olivat aloittaneet kirjeenvaihdon, ja puolen vuoden kuluttua tyttö tuli Suomeen. Marta inhosi edelleen kylmiä, pimeitä talvia ja hämmästeli suomalaisten totisuutta, mutta rakkaus Jouniin oli saanut hänet jäämään.

– Kyllä minä osaan, Rita vastasi ja pani maitokattilan liedelle. Äidin sairaus, myastenia gravis, oli taas pahassa vaiheessa, ja hän oli sairauslomalla vastaanottovirkailijan työstään. Sellaisina aikoina jopa puolentoista litran maitopurkin nostaminen oli hänelle hankalaa.

Ystävykset asettautuivat pöydän ääreen. Jeppe meni tottuneesti ruokakaapille ja etsi sieltä pullavadin.

– Korvapuusteja, jes! hän huudahti ilahuneena. – Tuplakanelilla meksikolaiseen tapaan tietysti. Mutta älä laita tällä kertaa chiliä kaakaoon, kun enää ei ole talvi.

Rita näytti kieltä pikkuserkulleen. Aina Jepen piti vitsailla, mutta se ei ollut ilkeämielistä. Rita oli viime talvena koettanut helpottaa Jepen yskää chilikaakaolla mutta oli unohtanut poistaa

siemenet palosta. Rita oli koko ikänsä kokannut äidin ja vanhempien sisarusten kanssa ja piti itseään aika taitavana yksitoistavuotiaaksi, mutta ei hänkään täydellinen ollut.

– Tehdäänkö matikan läksyt yhdessä? Irre ehdotti. – Ja katsotaan hissa Ritan kirjasta, kun meidän muiden on kotona. Ihanaa pullaa, hän huokaisi ja upotti hampaansa nyrkinkokoiseen korvapuustiin. Hänen äitinsä ei leipomisesta piitannut. Jos heillä laitettiin kotiruokaa, sen teki yleensä isä. Irren yhdeksänvuotias pikkusisko Ellu olisi halunnut syödä makaronilaatikkaa joka päivä, siksi sitä oli pakastimessa aina pakettitolkulla. Tyttö laittoi siihen kahmalokaupalla ketsuppia.

Irre ei erityisemmin pitänyt matikasta. Se ei ollut vaikeaa, ainoastaan tylsää. Numeroilla ei ollut tarinoita, summat eivät koskaan yllättäneet, koska ne menivät sääntöjen mukaan. Englanti oli kivaa, kun saattoi verrata, miltä sanat kuulostivat omalla äidinkielellä ja vieraalla kielellä. Irre halusi oppia monta muutakin kieltä, kuten espanjaa ja venäjää, joka oli hänen isoäitinsä kieli.

Illin kylkeä kivisti ja leukaa jomotti. Vaikka Eetu ei ollut ehtinyt lyödä kovin lujaa ennen Irren väliintuloa, oli se kuitenkin sattunut, mutta Illi ei ollut halunnut näyttää sitä. Kuutosluokkalaiset haistoivat pelon ja innostuivat silloin kiusaamaan entistä pahemmin. Illi ei uskonut, että hän pääsisi näin vähällä. Oliver yrittäisi uudestaan hakata Illin

ja videoida teon, kun aikuisten silmät eivät olleet näkemässä.

Miksi hänen piti olla tällainen riuku? Talven aikana hän oli onneksi kasvanut niin, että oli luokan pisimpiä, mutta hän oli pelkkiä pitkiä käsivarsia ja jalkoja eikä lainkaan lihaksia. Pitäisi ehdottaa Jepelle, että he rupeaisivat käymään salilla tai ainakin lainaisivat Jepen isän käsipainoja ja kuntopalloa. Jeppe oli hyvä urheilussa, hän juoksi nopeammin kuin kukaan muu heidän luokallaan ja hyppäsi pituutta ja korkeutta, mistä oli hyötyä, kun he joskus kokeilivat parkouria.

Matikka oli Illin lempiaineita. Kaksi plus kaksi oli aina neljä, sentään jotakin, jonka saattoi luottaa pysyvän samana. Ja oli numeroilla merkitystä, ihan eri asia oliko lompakossa viisi euroa vai viisi senttiä, maksoivatko lenkkarit yhdeksäntoista euroa halpakaupassa vai viisisataa merkkiliikkeessä. Eero seurasi bensiinin hintaa ja ajoi tankkaamaan sinne, missä oli halvinta, vaikka matkaan olisi kulunut kuinka pitkä aika. Illi halusi opetella laskemaan sen, kuinka paljon Eero todellisuudessa säästi, sillä kuluihan bensiiniä matkallakin. ”Sä olet pirullinen pentu”, Eero olisi sanonut siihen. Oli parempi olla pirullinen kuin surkea räätäli.

Illi havahtui ajatuksistaan, kun Rita alkoi kuulustella historian läksyä kuin mikäkin opettaja. Aiheena oli faaraoiden Egypti, joka oli heistä kaikista tosi kiinnostavaa.

– Jeppe, mitä eläimiä Egyptissä pidettiin pyhinä?
– Miauu, Jeppe vastasi kissoja matkien. – Bastet oli jumalainen kissa ja sen poika Maahes oli syyttömiensä suojelija, joka kuvattiin leijonapäiseksi mieheksi. Egyptiläiset muumioivat kuolleet kissansa.

– Äiti kertoi, että Louvren museossa Pariisissa on tosi monta kissamuumiota, ihan pienistä pennuista alkaen. Meillä on koneella kuvia niistä, Irre keskeytti.

– Kissoja ei saanut vahingoittaa, ja jos niin kävi, seurasi kaamea rangaistus. Kuolema! Jeppe sanoi matalalla, uhkaavalla äänellä.

– Sitä ei lue kirjassa, Rita vastusteli.

– Mutta netissä on, mä katsoin. Pitää huomenna kertoa opelle, jos ei se tiedä.

Rita värähti. Hän ei halunnut ajatella synkkiä asioita, ja Jeppe taisi huomata hänen pelästyneen, koska alkoi kietoa talouspaperia kasvojensa ympärille ja esittää muumiota.

– Hei, jos tehdäänkin enkun tunnin näytelmä muinaisesta Egyptistä! Muumiopuvunhan voi tehdä vaikka lakanasta tai sideharsosta!

– Jos sä olet muumio, niin mä haluan olla kissajumalatar, Irre uhosi. – Tai Kleopatra, oletteko te lukeneet sen Asterixin? Mä voin lainata!

– Ja mä olen pyramidi. Sen voi tehdä pahvilaitikoista ja maalata pintaan kuvioita, Illi ehdotti ja virnisteli iloisesti. Ritalle tuli lämmin mieli. Yhdessä he unohtaisivat kiusaajat.

VETÄVÄ NUORTENROMAANI HOUKUTUKSISTA, MAHDOLLISUUKSISTA JA YSTÄVYYDEN VOIMASTA.

Viidesluokkalaiset ystävykset Irre, Rita, Illi ja Jeppe kuvaavat koulun jälkeen muinaiseen Egyptiin sijoittuvaa leffaa. He ovat innoissaan elokuvan tekemisestä, mutta menceillään on myös jotain paljon vakavampaa: Illiä kiusataan koulussa, koska hänen isänsä on vankilassa. Miten häntä voisi auttaa pettämättä ystävän luottamusta? Ja onko Illi ystävilleen ihan rehellinen? Nelikolla on edessään jännittävä ja tunteikas kevät.

LEENA LEHTOLAISEN esikoiskirjan ilmestymisestä tulee 2026 kuluneeksi 50 vuotta. Monipuolinen kirjailija debytoi 12-vuotiaana nuortenkirjalla *Ja äkkiä onkin toukokuu*, jossa Irre, Rita, Illi ja Jeppe esiintyivät ensimmäistä kertaa. 50 vuotta myöhemmin sama nelikko esiintyy jälleen, tämän ajan maailmassa.

Kannen kuva: Istockphoto

